

Werkblad: Wet van de deugzaamheid

Wie niet deugt, valt door de mand

In participatieprocessen geven plannenmakers en initiatiefnemers veel van zichzelf prijs. Zelfs als ze de deur dicht houden geven ze zichzelf bloot. Want wie iets wil verbergen, is verdacht. Burgers, belanghebbenden, partners en journalisten zijn altijd al kritisch, maar participatie versterkt dat. Plannenmakers en initiatiefnemers worden in participatieprojecten uitgedaagd en getest op hun geloofwaardigheid, openheid, integriteit, rechtvaardigheid. Participatie is dé stresstest voor betrouwbaarheid. Deugen de plannen? Is de organisatie integer? Wil het bestuur werkelijk transparant zijn? Komen we afspraken na? Het eigen fatsoen wordt op de proef gesteld, de moraal op zijn houdbaarheid getest. Wie niet deugt, valt in participatietrajecten door de mand.

De wet van de deugzaamheid doorgronden

Wil je aan de slag met deze wet? Download dan het werkblad dat bij deze wet hoort, op de website van het kennisknooppunt participatie. De volgende vragen helpen je alvast op weg:

- Toepassingsvraag:** Wanneer en bij wie, of bij welk besluit, wordt het spannend als het om onze deugzaamheid gaat? Welke moeten we doen om problemen te voorkomen?
- Reflectievraag:** Wat zijn in onze organisatie de belangrijkste waarden? Waarom lukt het wel of niet om deze ook toe te passen in ons werk? Hebben we ons morele kompas op orde?
- Onderzoeksvraag:** Welke potentiële waardenconflicten liggen onder de projecten waar we aan werken? Als we reacties en interacties van stakeholders en participanten analyseren, welke morele kwesties komen dan in beeld?

Theorieën en literatuur

Probeer je de wet van de deugzaamheid te doorgronden? Door deze vragen te doorgronden, kom je een heel eind. Deze boeken helpen je hierbij:

- De Meeste Mensen Deugen – Rutger Bregman
- News: The Politics of Illusion – W. Lance Bennett
- Dienen en Deugen – René Weijers
- [Van Afvinken naar Aanspreekbaarheid – R. Goodijk](#)
- Het maatschappelijk verdrag – Rousseau
- Thomas Jefferson tot Pim Fortuyn – Meindert Fennema
- On Democracy – Robert R. Dahl
- Why Institutions Matter – Vivian Lowndes, Mark Roberts
- Tegen verkiezingen – David van Reybrouck
- Comparative Government and Politics – Rod Hague, Martin Harrop
- Groter denken, kleiner doen – Herman Tjeenk Willink
- Zo hadden we het niet bedoeld – Jesse Frederik
- Moreel leiderschap – Alex Brenninkmeijer
- Ethica - Aristoteles

In de wetenschap is elke waarheid een hypothese tot het tegendeel is bewezen. Zo is ook in de participatiekunde elke wet een voorlopig idee dat vatbaar blijft voor discussie.